

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Streekbaan 158 (Vilvoorde, Vlaams-Brabant)

Projectcode: 2017K180

November 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1 Beschrijvend gedeelte	6
1.1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Onderzoeksopdracht	8
1.2.1 Onderzoekskader	8
1.2.2 Juridische context	8
1.2.3 Randvoorwaarden	9
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	10
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	12
1.2.6.1 Methode	12
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	12
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	12
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	13
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	13
1.3 Assessmentrapport	14
1.3.1 Ruimtelijke situering	14
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	15
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	16
1.3.2.2 Geologie	17
1.3.2.2.1 Tertiair	17
1.3.2.2.2 Quartair	18
1.3.2.3 Bodem	19
1.3.2.3.1 Bodemtypes	19
1.3.2.3.2 Bodemerosie	20
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	21
1.3.2.5 Hydrografie	23
1.3.3 Gekende archeologische waarden	24
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	24
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	24
1.3.3.1.2 Historische kaarten	24
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	28
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	31
1.4 Synthese	34

1.4.1.1	<i>Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed</i>	34
Deel 2:	Bibliografie.....	35
Deel 3:	Bijlagen.....	36

FIGURENLIJST (2017K180)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 4: Zicht op bebouwing vanuit de Streekbaan (Bron: Google Streetview).....	10
Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).	11
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	16
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	21
Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Villaretkaart, 1745-1748 (Bron: Geopunt).....	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca.1840 (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).....	31

TABELLENLIJST (2017K180)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	15
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	32

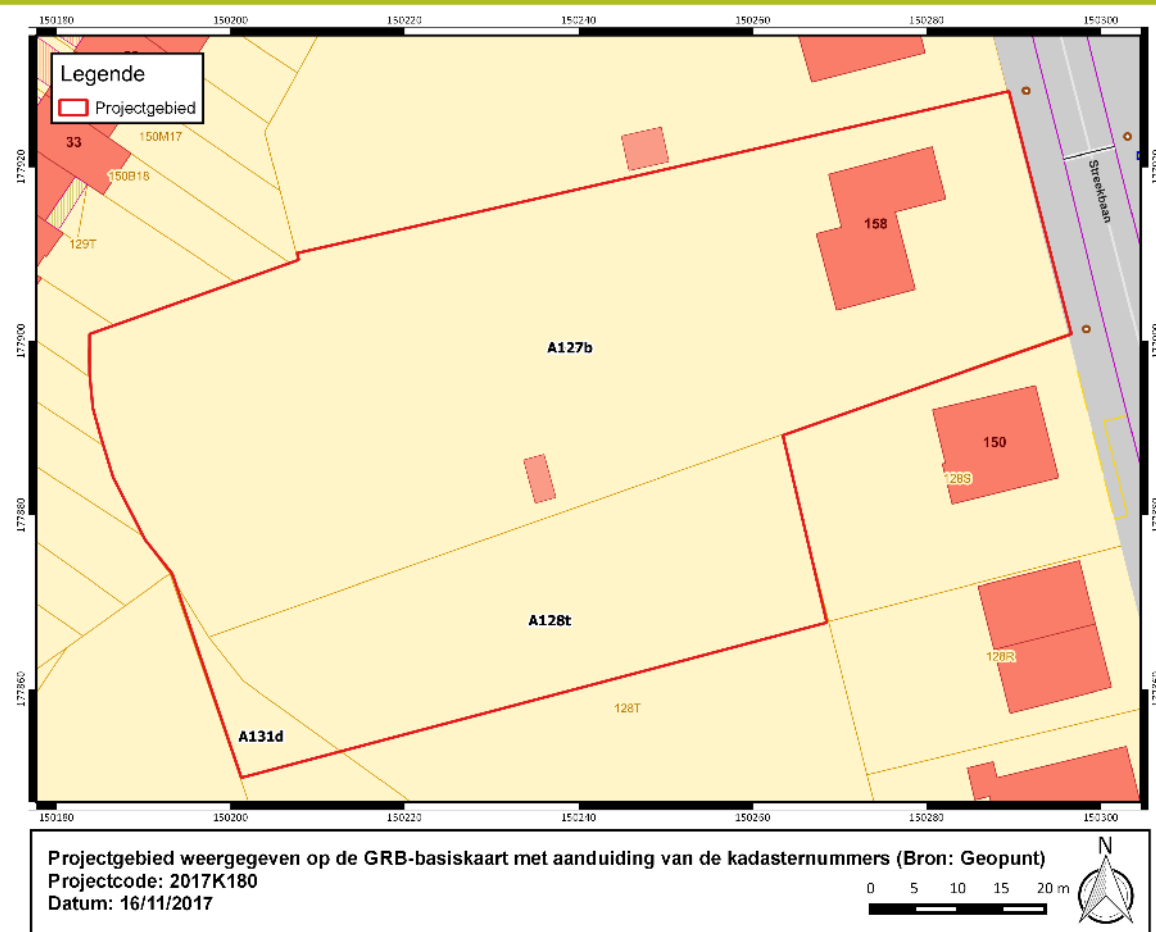
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

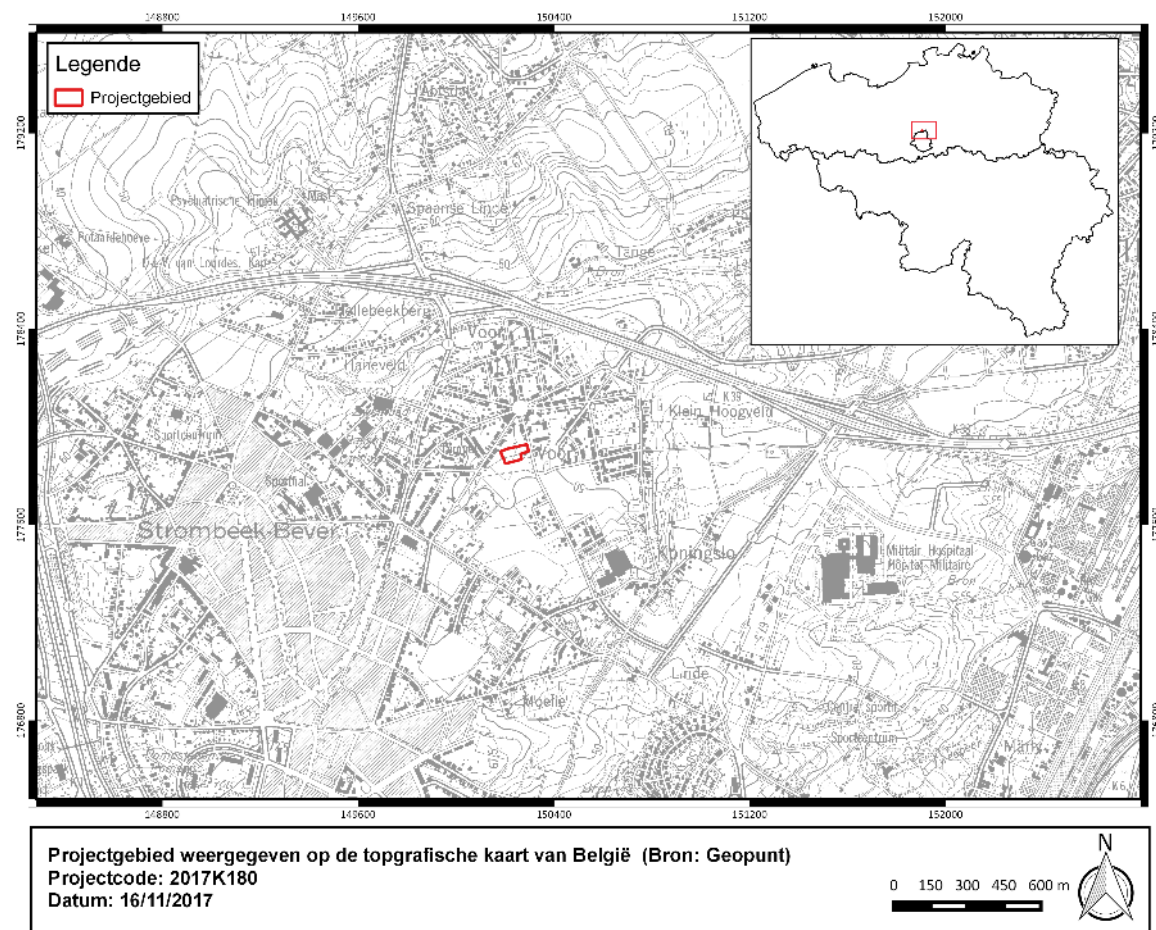
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Vilvoorde
	Deelgemeente	/
	Postcode	1800
	Adres	Streekbaan 158 1800 Vilvoorde
	Toponiem	Streekbaan 158
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 150177 Y _{min} = 177847 X _{max} = 150304 Y _{max} = 177935
b) Het kadaasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Vilvoorde, Afdeling 1, Sectie A, nr's 131d (deel), 128t (deel) & 127b. Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling van 11 loten. Het projectgebied wordt in deze studie Streekbaan 158 Vilvoorde genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Streekbaan 158 Vilvoorde. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich op het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied en deels in een zone bestemd als parkgebied. Het plangebied situeert zich noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch binnen een archeologische site. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 5130 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt. Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. Een deel van het onderzoeksterrein is thans nog bebouwd. Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Streekbaan 158 Vilvoorde werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

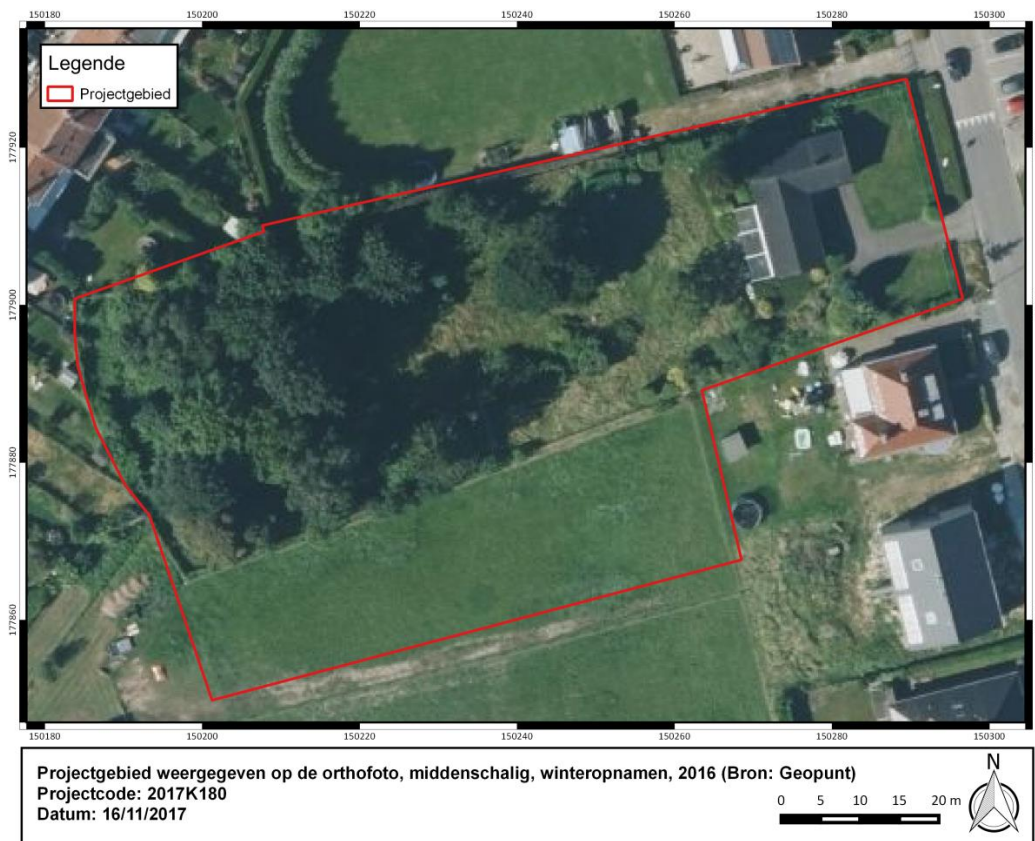
In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt ca. 5130 m²

Huidige toestand van het terrein

Thans situeert zich een bouwvolume in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein. Het betreft een eenlagig, L-vormig gebouw met bijhorende inrijlaan en koer (in klinkers). De voortuin bestaat uit grasland met vegetatieve zones. Het overgrote deel van het onderzoeksterrein bestaat uit tuingebied/grasland met verspreide vegetatie in de vorm van bomen en struiken. De dichtste vegetatie situeert zich in het westelijk deel van het plangebied. Het zuidelijk deel van het onderzoeksterrein is integraal in gebruik als grasland. Het gebouw is niet onderkelderd.

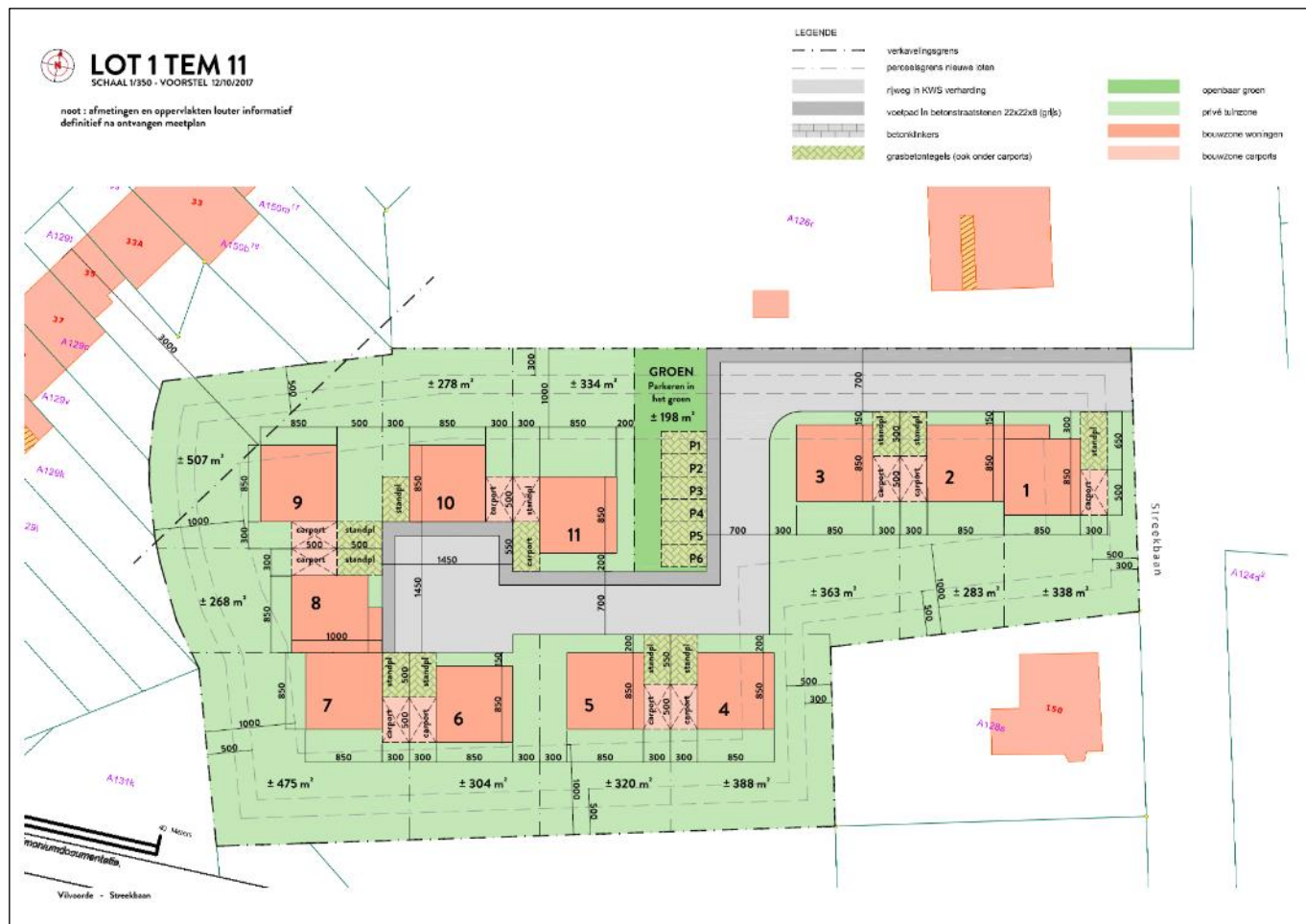
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Figuur 4: Zicht op bebouwing vanuit de Streekbaan (Bron: Google Streetview).

Geplande ontwikkeling

Na de sloop van de huidige bebouwing gaat de opdrachtgever over tot een verkaveling van het gebied in 11 loten. Tevens wordt een rijweg in KWS verharding aangelegd met een voetpad in betonstraatstenen. Ter hoogte van de parkeergelegenheden en carports worden grasbetontegels aangelegd.

Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Villaretkaart, 1745-1748
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de eerste helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.3 Assessmentrapport

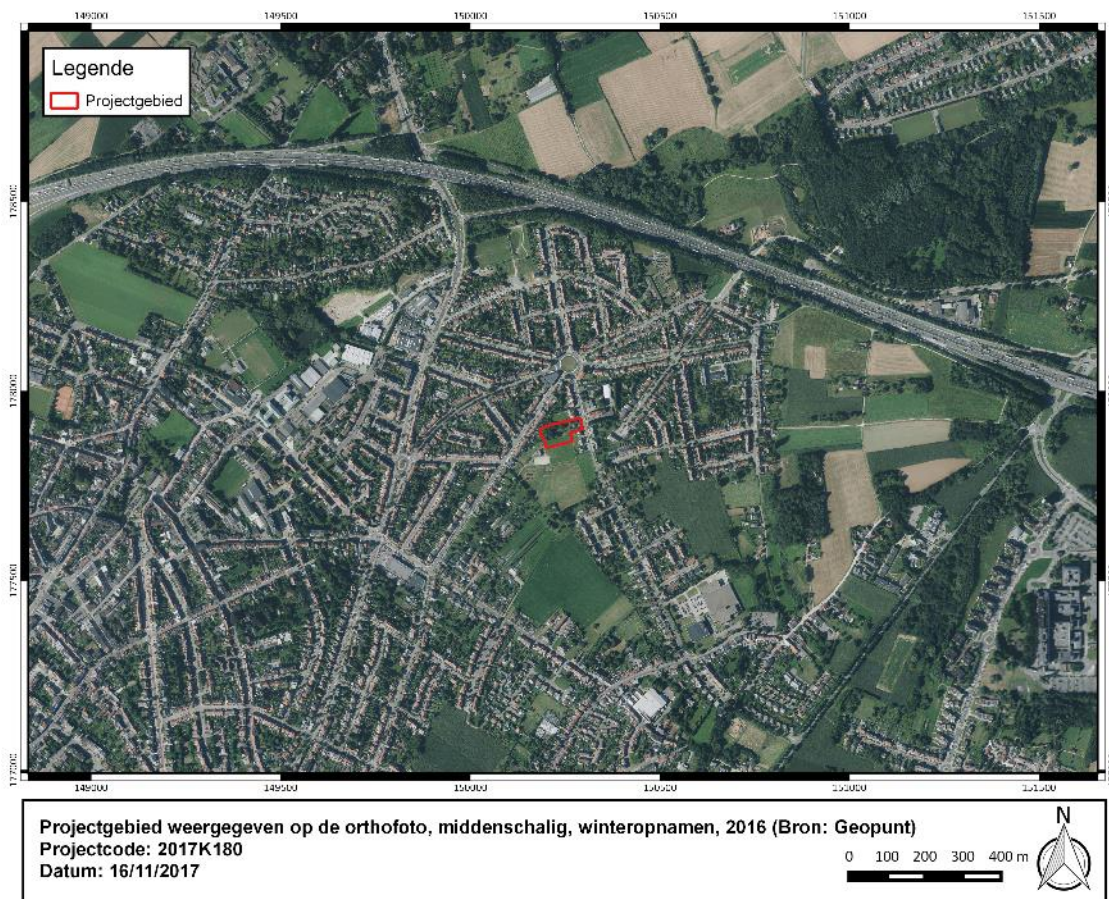
Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Vilvoorde, in het noorden van de provincie Vlaams-Brabant. Vilvoorde is gelegen aan de Zenne en het Zeekanaal, ook Willebroeksevaart genoemd, dat de verbinding vormt tussen Brussel en de Schelde. Ten noordoosten begrensd door Eppegem en Elewijt, deelgemeenten van Zemst, ten oosten door Perk en Melsbroek, deelgemeenten van Steenokkerzeel, ten zuiden door Brussel en Machelen, en ten westen door een aantal deelgemeenten van Grimbergen, namelijk Strombeek-Bever en Grimbergen.

De oostzijde van het plangebied grenst aan de Streekbaan, ten westen loopt de Keelstraat. Het plangebied is gelegen in de wijk Het Voor en situeert zich ca. 4,5 kilometer ten zuidwesten van de stadskern van Vilvoorde.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

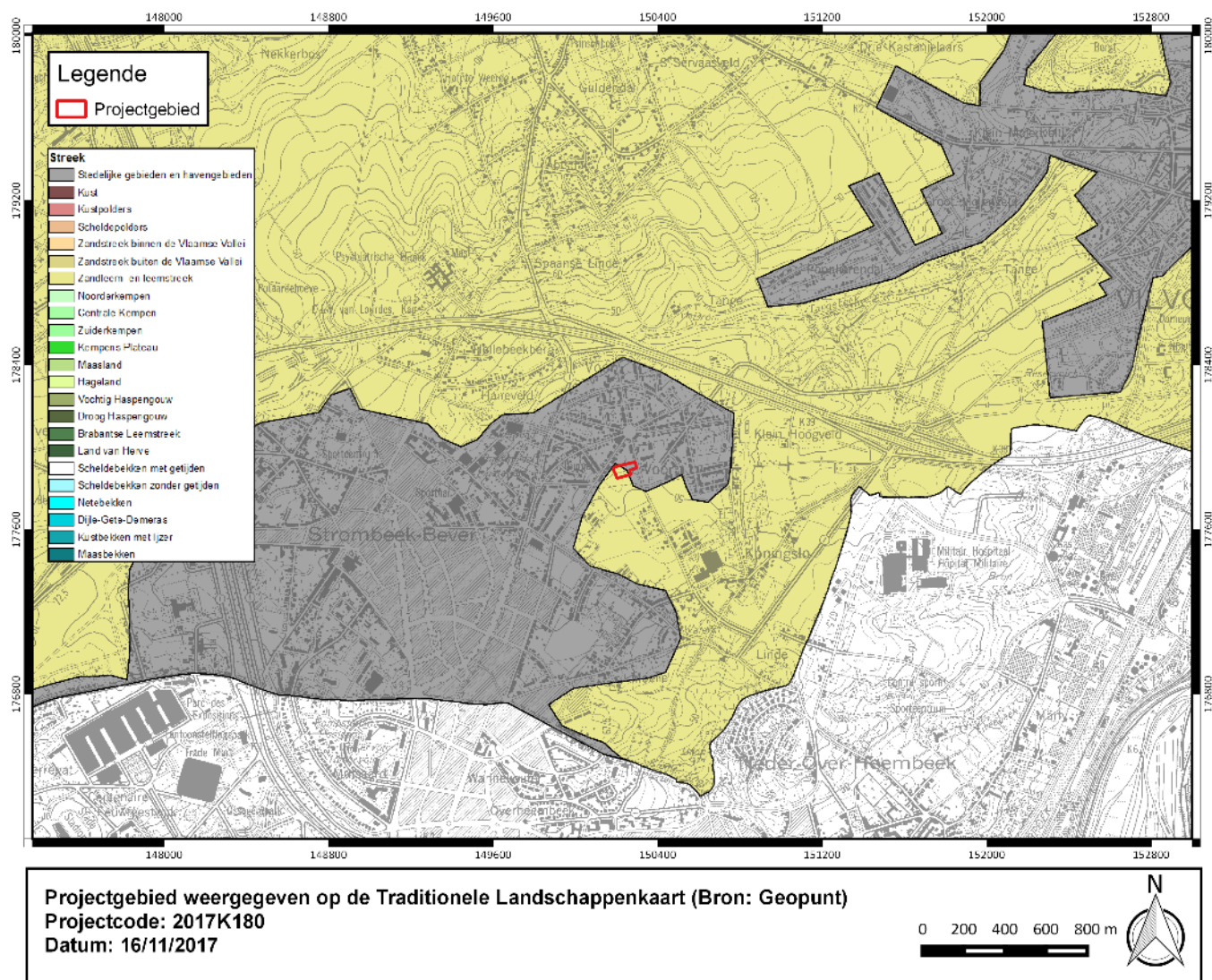
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Stedelijke gebieden en havengebieden, zandleem- en leemstreek
Tertiair	Formatie van Lede, Formatie van Maldegem
Quartair	Type 2: eolische afzetting
Bodemtypes	Ahp, Acp1, Abp(c), OB
Potentiële bodemerosie	Geen info
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Hoogte ca. 45,5 en 49,5 m TAW
Hydrografie	Dijlebekken (deelbekken: Zenne-Maalbeek-Aabeek) Waterlopen: Bergmansbeek, Tangebeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is deels gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden en deels in de zandleem- en leemstreek.

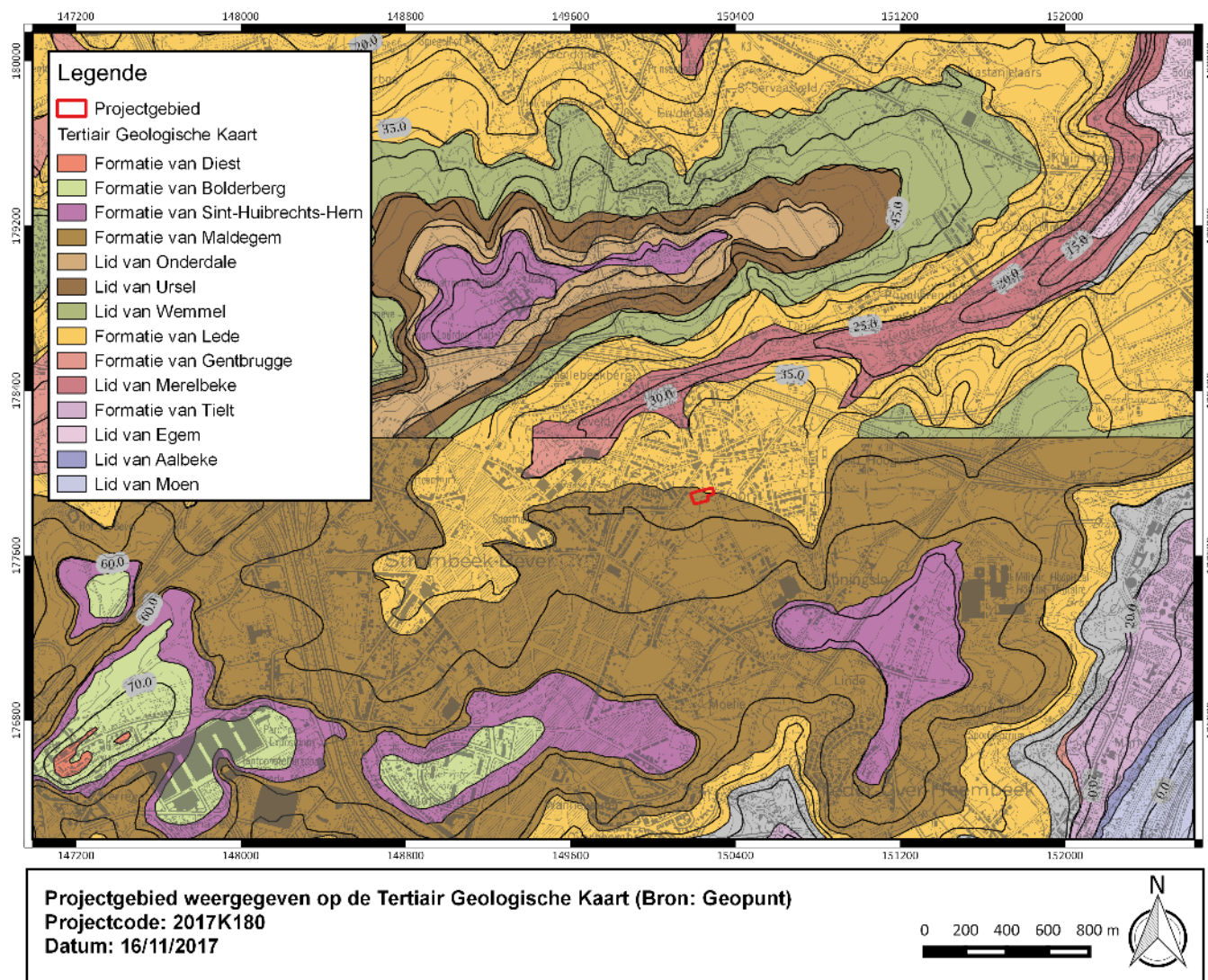
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in de **Formatie van Lede** en de **Formatie van Maldegem**. De **Formatie van Lede** bestaat uit ondiep-mariene zandige sedimenten en komt voor in het noorden van Oost-Vlaanderen en Brabant en in het grootste deel van Antwerpen. De formatie is opgebouwd uit kalk- en glauconiethoudend fijn zand afgezet in een kalm, kustnabij milieu met stroming vanuit de oostkust van Groot-Brittannië. De formatie is meestal ontkalkt naar het zuiden toe en er kunnen ijzeroxidecocreities voorkomen. De basis bestaat uit een grindlaagje met herwerkte fragmenten uit onderliggende afzettingen, herwerkte schelpen en Nummulites laevigatus. Indien de formatie niet verweerd is kan deze makkelijk herkend worden door de aanwezigheid van Nummulites variolarius. De formatie bevat tevens drie banken zandige kalksteen of kalkzandsteen en zijn ontstaan op niveaus die oorspronkelijk een aanrijking hebben van biogeen materiaal. Deze aanrijking komt door accumulatie van schelpfragmenten afgezet onder invloed van stormen (tempestieten) bij sporadische zeespiegeldalingen. De zandsteenbanken werden intensief ontgonnen als bouwsteen (Balegemse Steen).

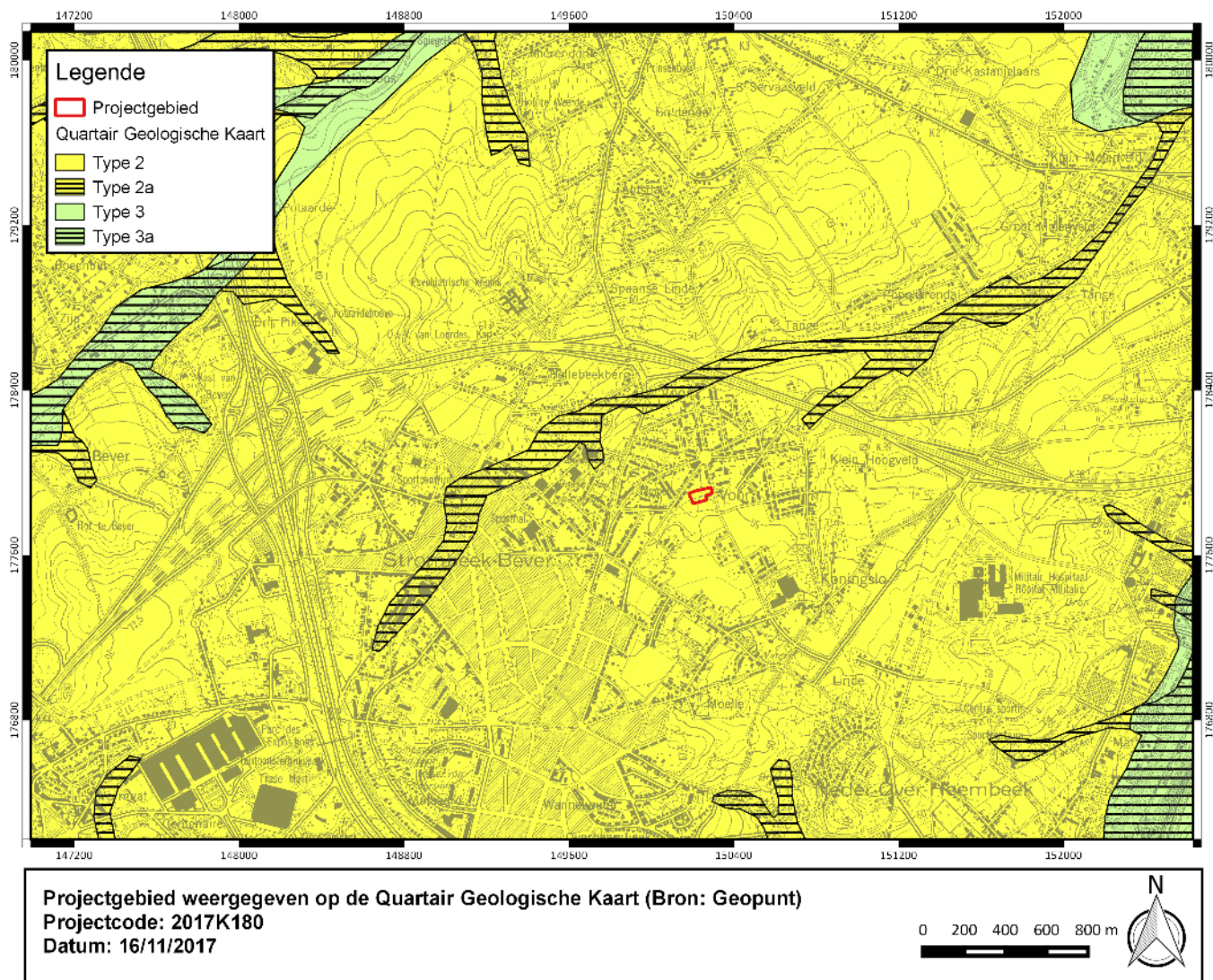
De **Formatie van Maldegem** bestaat uit afwisselingen van mariene zanden en kleien afgezet onder invloed van eustatische zeespiegelschommelingen.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 2**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

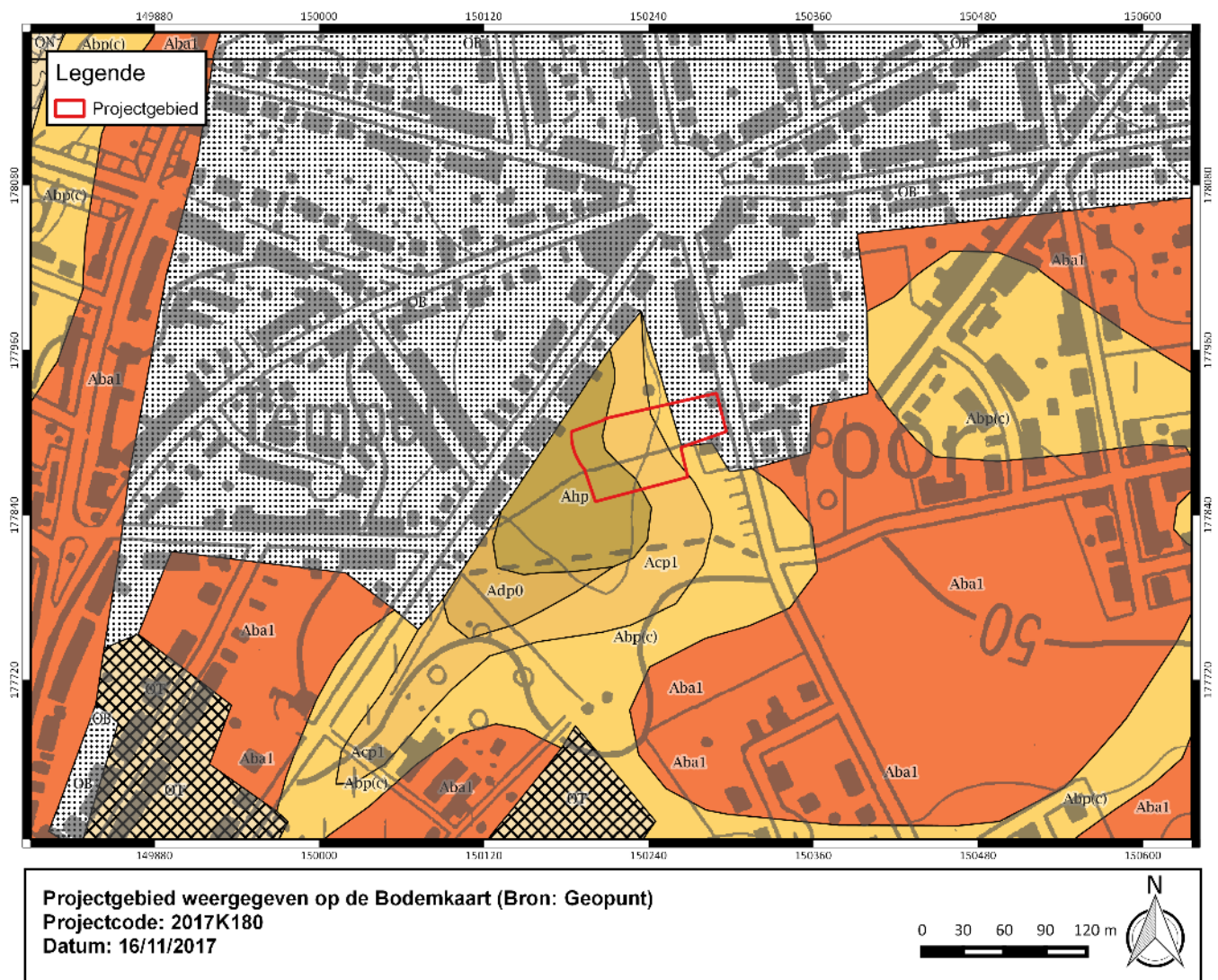
1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **Ahp** is een natte leembodem zonder profiel. Tussen 20 en 50 cm beginnen gleyverschijnselen en deze worden veroorzaakt door een tijdelijke grondwatertaf (stuwwater). Deze bodemtypes komen voor op zeer slecht ontwaterde plaatsen in de depressies.

Het bodemtype **Acp1** is een matig droge leembodem zonder profiel met bedolven textuur B horizont tussen 80 en 125 cm. Het is een depressie- of lage hellingsgrond en omvat colluviale bodems welke tussen 80 en 120 cm gleyverschijnselen vertonen. Het colluviaal dek rust vaak op een geërodeerd profiel waarvan de textuur B op wisselende diepte van het profiel voorkomt. Dit type bodem vertoont voornamelijk een spreiding langs valleigebieden.

Het bodemtype **Abp(c)** is een droge leembodem zonder profiel met bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte. Deze bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies en bestaat uit geërodeerd leemmateriaal van hoger gelegen plateaugronden.

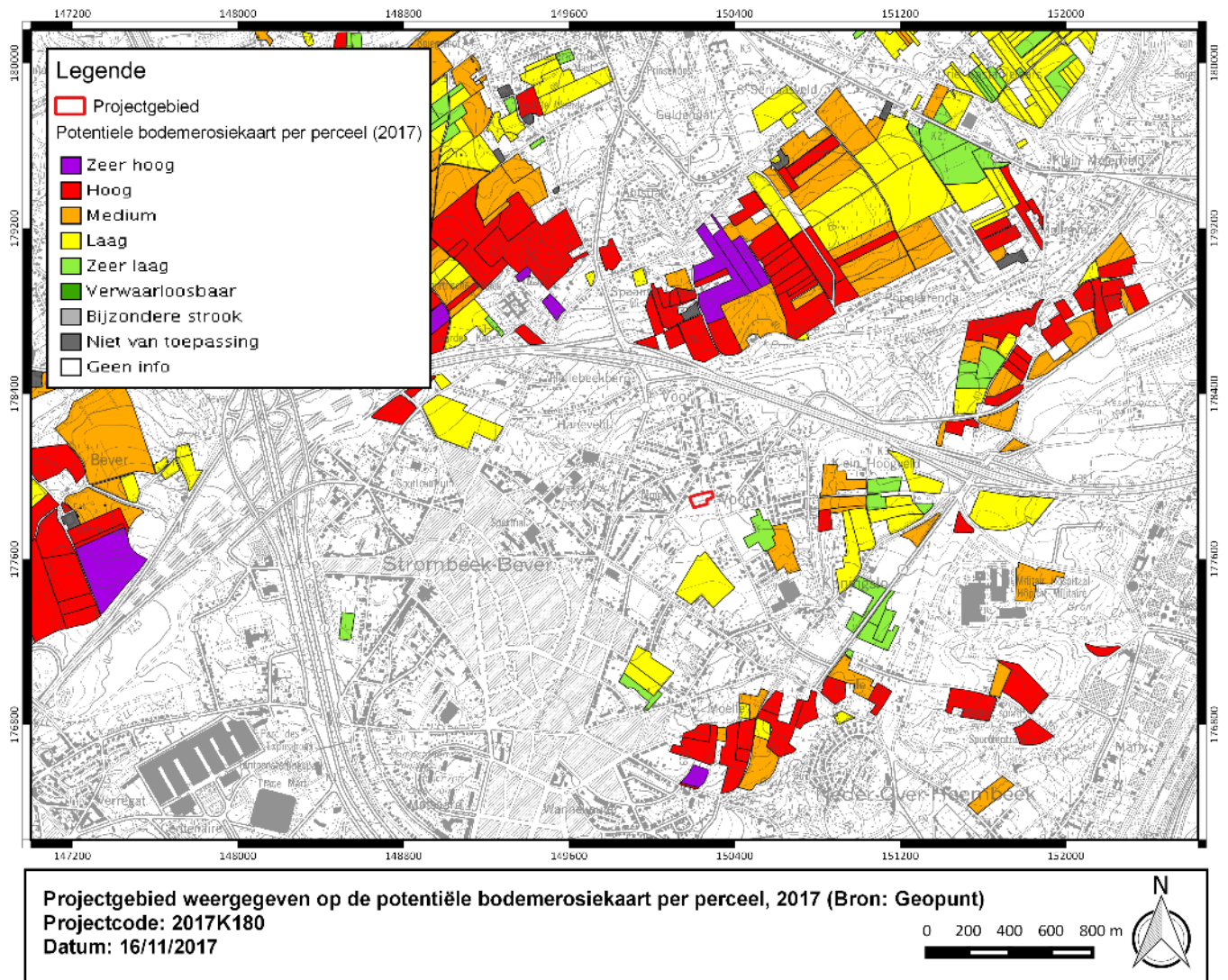
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

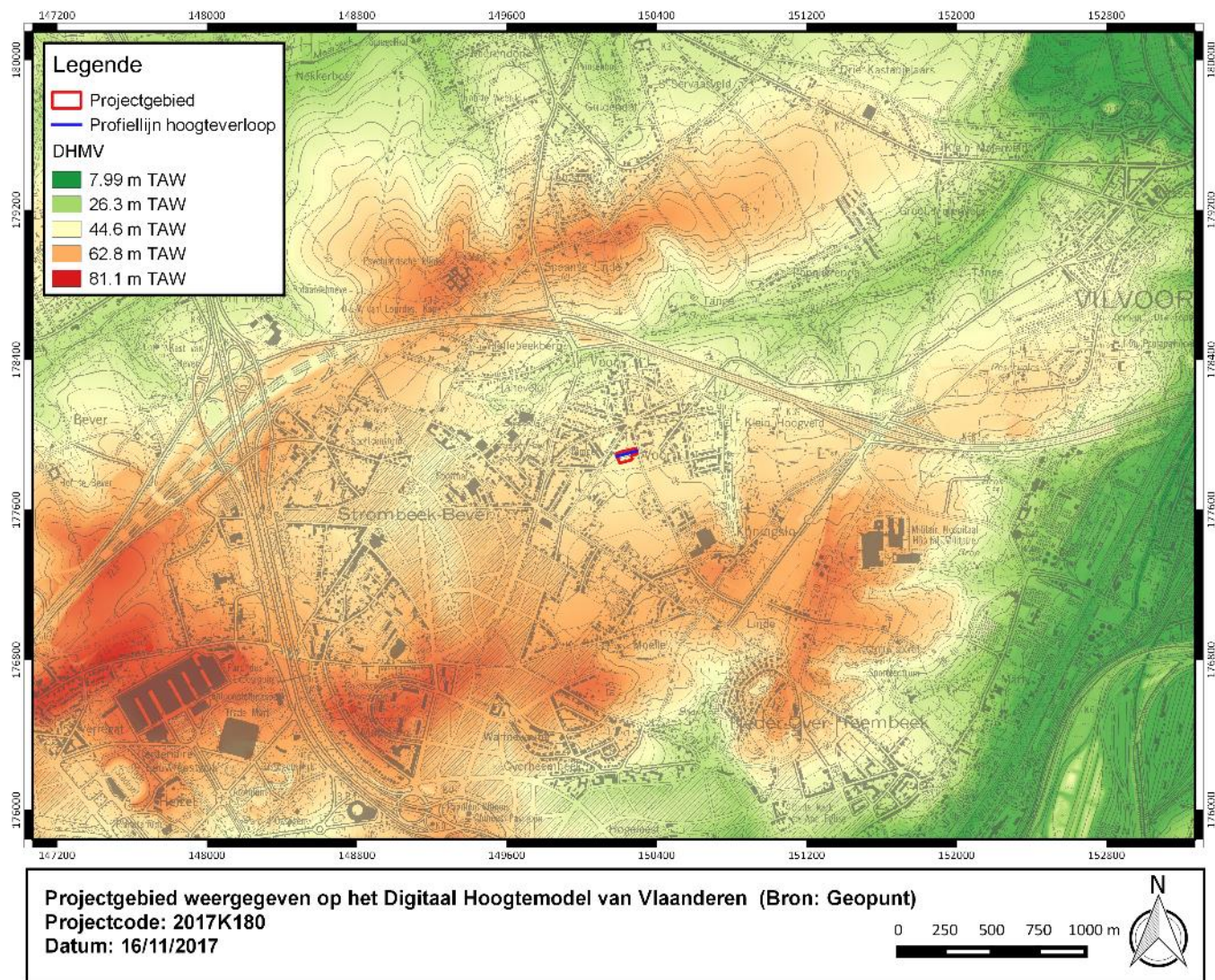
Er is geen info gekend over de potentiële bodemerosie van het projectgebied.

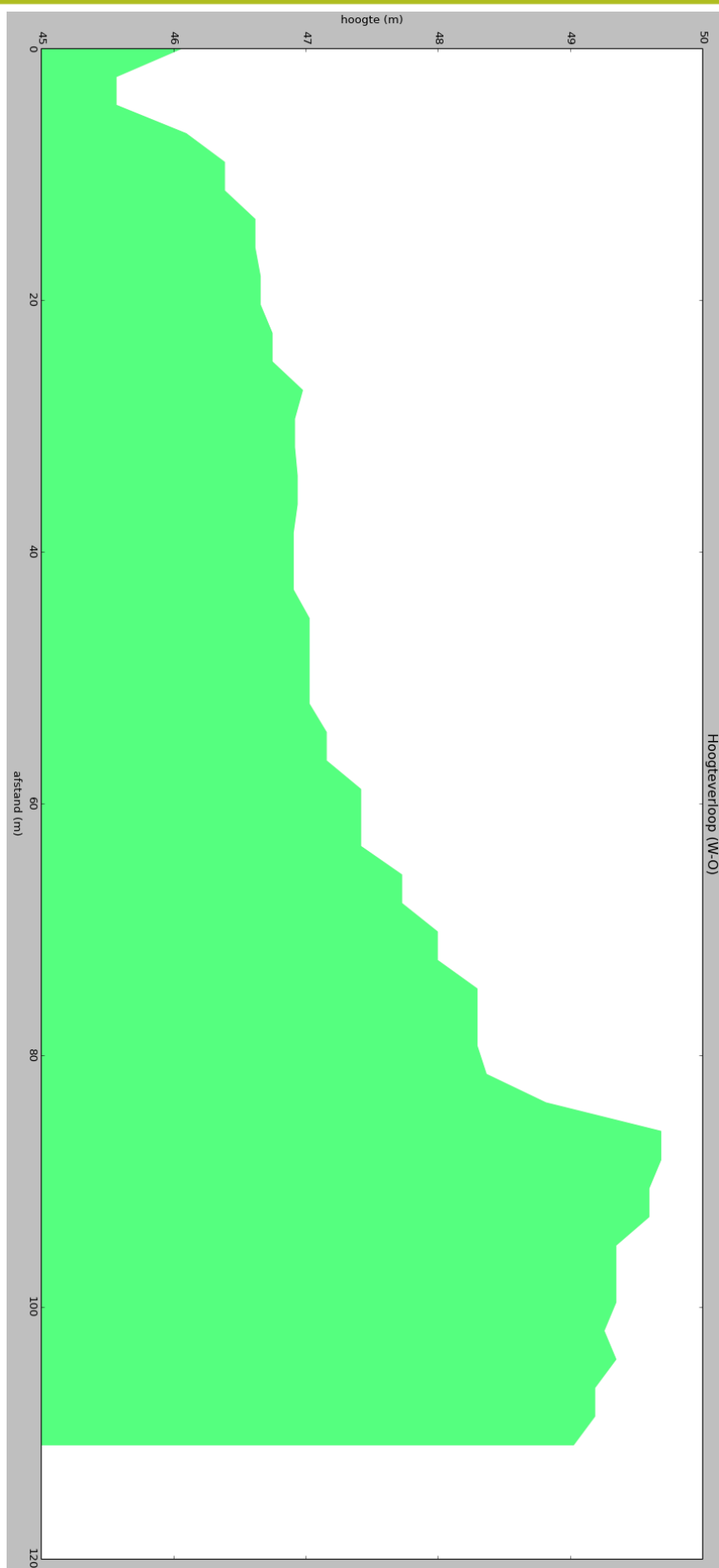
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen op de flank van een zandleemrug ten westen nabij een beekvallei ten noorden. De hoogte van het projectgebied varieert tussen ca. 45,5 en 49,5 m TAW. Gezien de ligging bestaat een kans op colluviale afzettingen binnen het projectgebied.

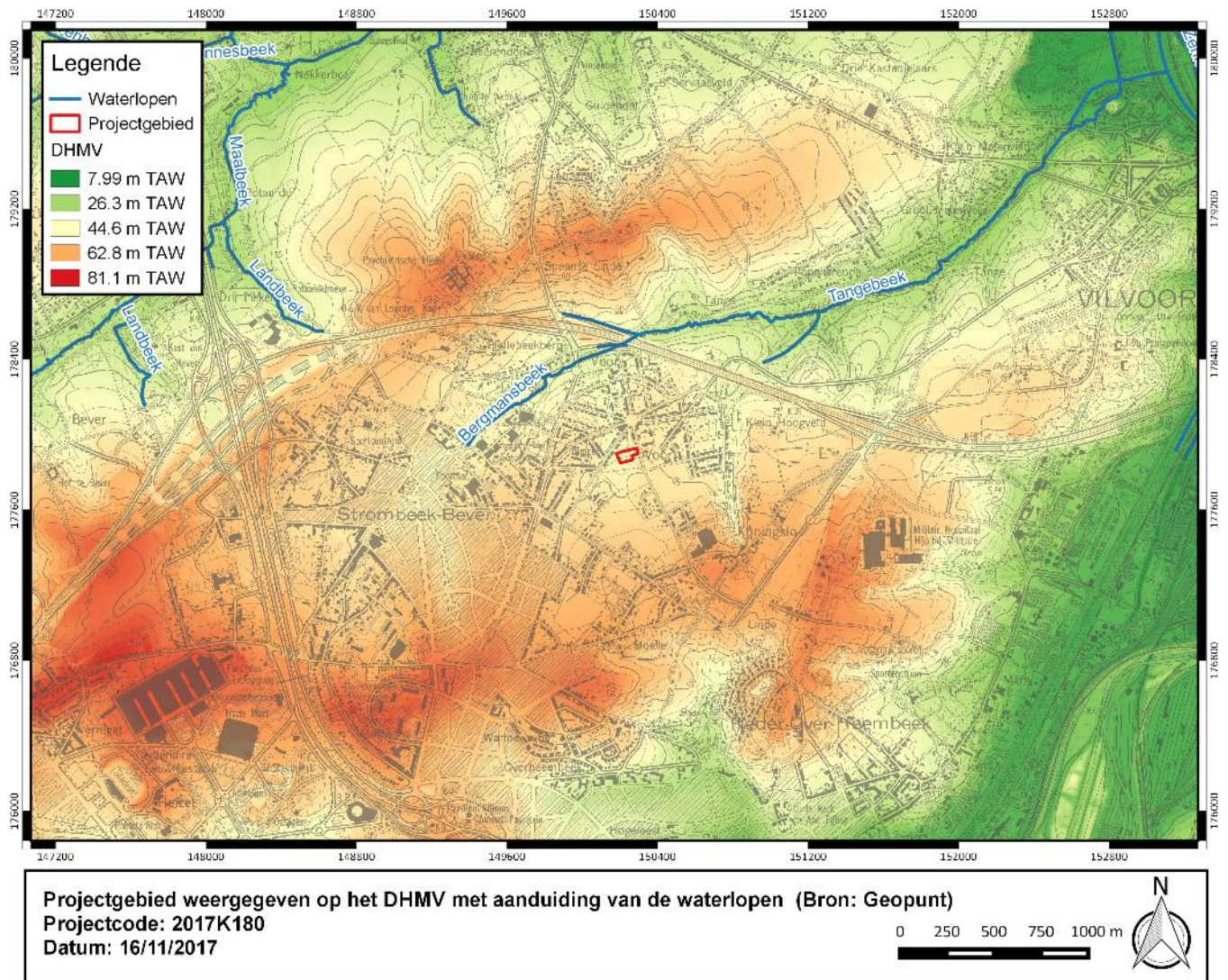
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Dijlebekken (deelbekken: Zenne-Maalbeek-Aabeek). Ten noorden stroomt de Bergmansbeek die overgaat in de Tangebeek.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruime omgeving zijn gekende waarden schaars. Naar alle waarschijnlijkheid weerspiegelt deze situatie een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit. Luchtfotografische prospectie bracht indicatoren aan het licht voor menselijke aanwezigheid in de metaaltijden (CAI 2160 & 3210). Ook kan, op basis van vondstmateriaal gerecupereerd bij veldprospecties, een menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode vermoed worden in de streek. Hoe schaars de gekende vindplaatsen ook zijn, de hoger gelegen, zeer vruchtbare leemgronden moeten een aanzienlijke aantrekkingskracht gehad hebben op landbouwgemeenschappen in het verleden.

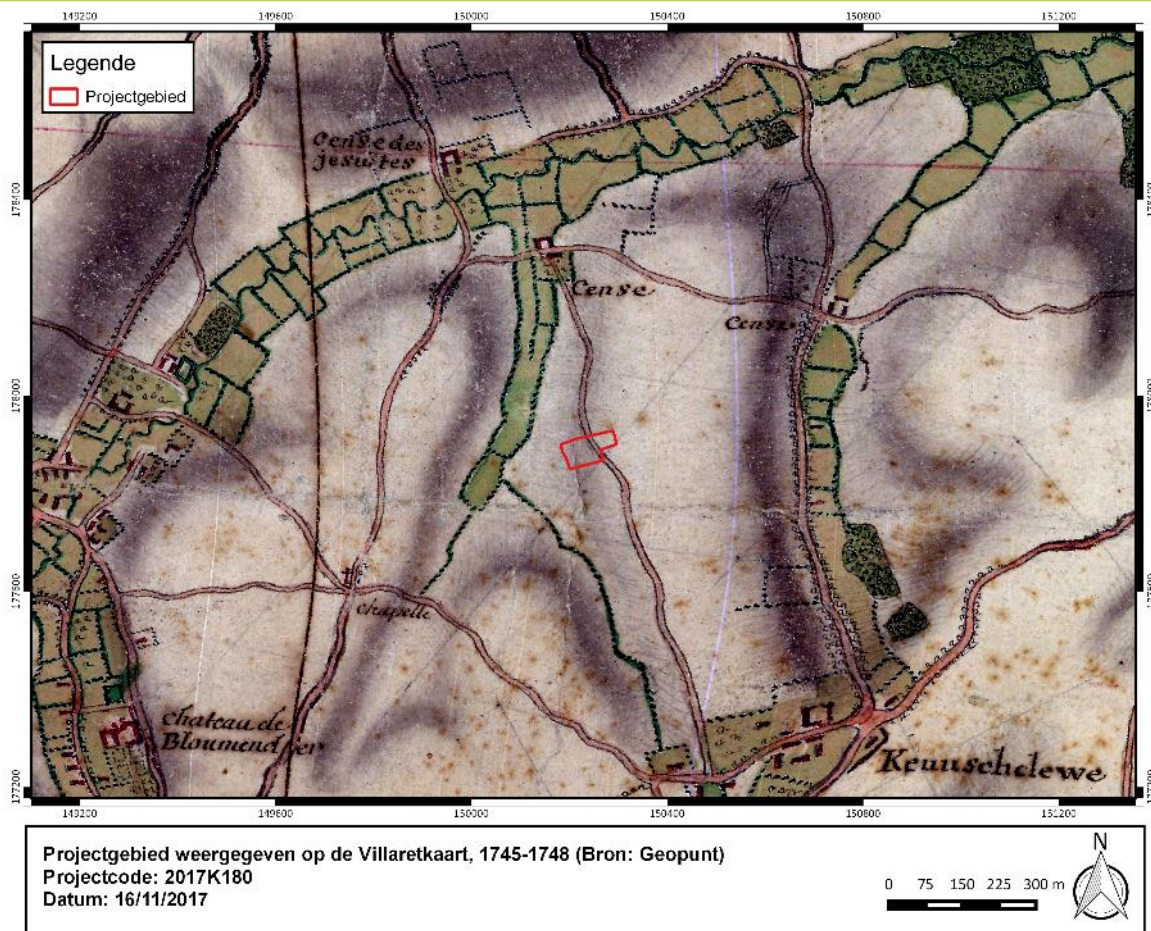
Het grondgebied van Strombeek-Bever is van ouds een zeer vruchtbaar gebied, omringd door het oudste wegnennet van Noord- en West-Brabant. Het grondgebied van Bever bleef tot in de 12de eeuw grotendeels onontgonnen. Tot het midden van de jaren '50 behield Strombeek-Bever voor een groot deel haar landelijk karakter, maar de verstedelijking die geleidelijk op gang kwam na de Eerste Wereldoorlog (sterk bevorderend door de aanleg van de Brusselse Ring) zette zich gedurende de tweede helft van de 20ste eeuw voort. De huidige bebouwing sluit aan bij deze van de Brusselse agglomeratie.

1.3.3.1.2 Historische kaarten

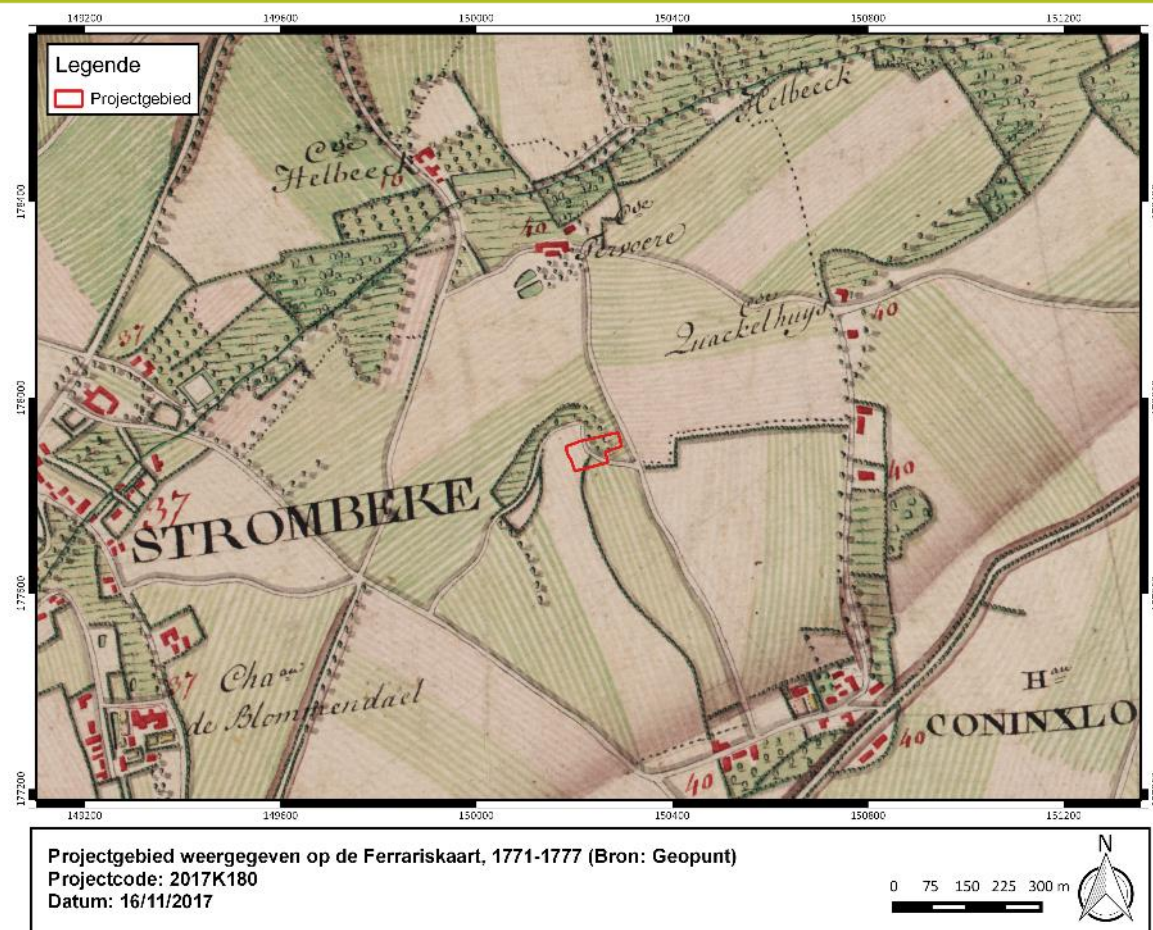
Op de Villaretkaart wordt het onderzoeksterrein aangesneden door een noord-zuid georiënteerde wegnis. De situatie op jongere kaarten indachtig, is dit allicht te wijten aan een onnauwkeurigheid binnen de Villaretkaart. Ter hoogte van het onderzoeksterrein is geen bebouwing weergegeven.

Op de Ferrariskaart grenst de oostzijde van het plangebied aan een wegnis waarvan het verloop gelijkloopt met dat van de huidige Streekstraat. Ca. 750 meter ten zuiden is het verloop van de Steenstraat en de Romeinsesteenweg waar te nemen. De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen de contouren van het plangebied. Het onderzoeksterrein wordt centraal aangesneden door een wegnis. Het zuidelijk deel van de onderzoekzone is integraal gebruik als akkerland, in het noordelijk deel is er tevens boomgroei waarneembaar. Er is een concentratie van de bebouwing ca. 1 kilometer ten zuidwesten rondom het gehucht Koningslo. Ten westen van het onderzoeksterrein ligt Strombeek-Bever, deelgemeente van Grimbergen.

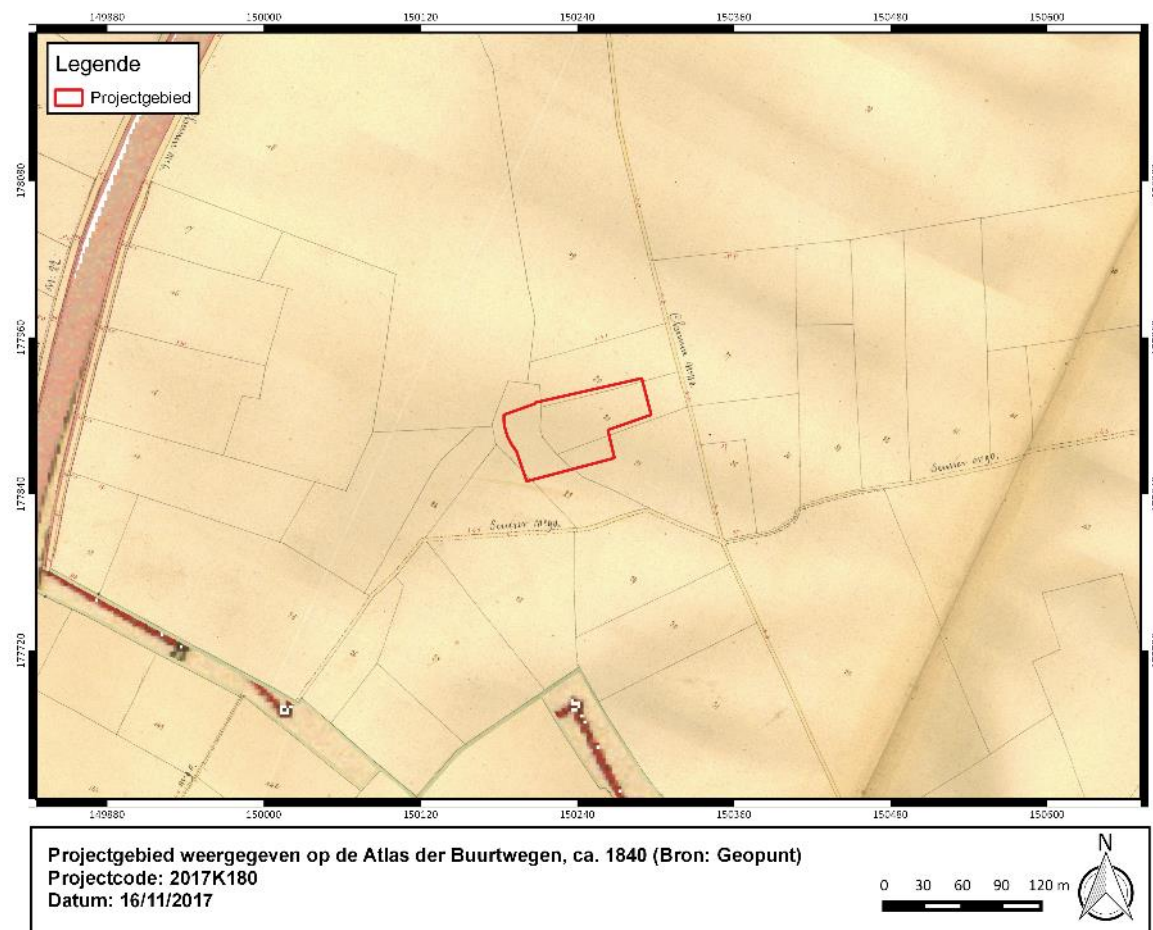
De Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart geven geen bebouwing weer ter hoogte van het onderzoeksterrein. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is er duidelijk vegetatie in de vorm van boomgroei waarneembaar.

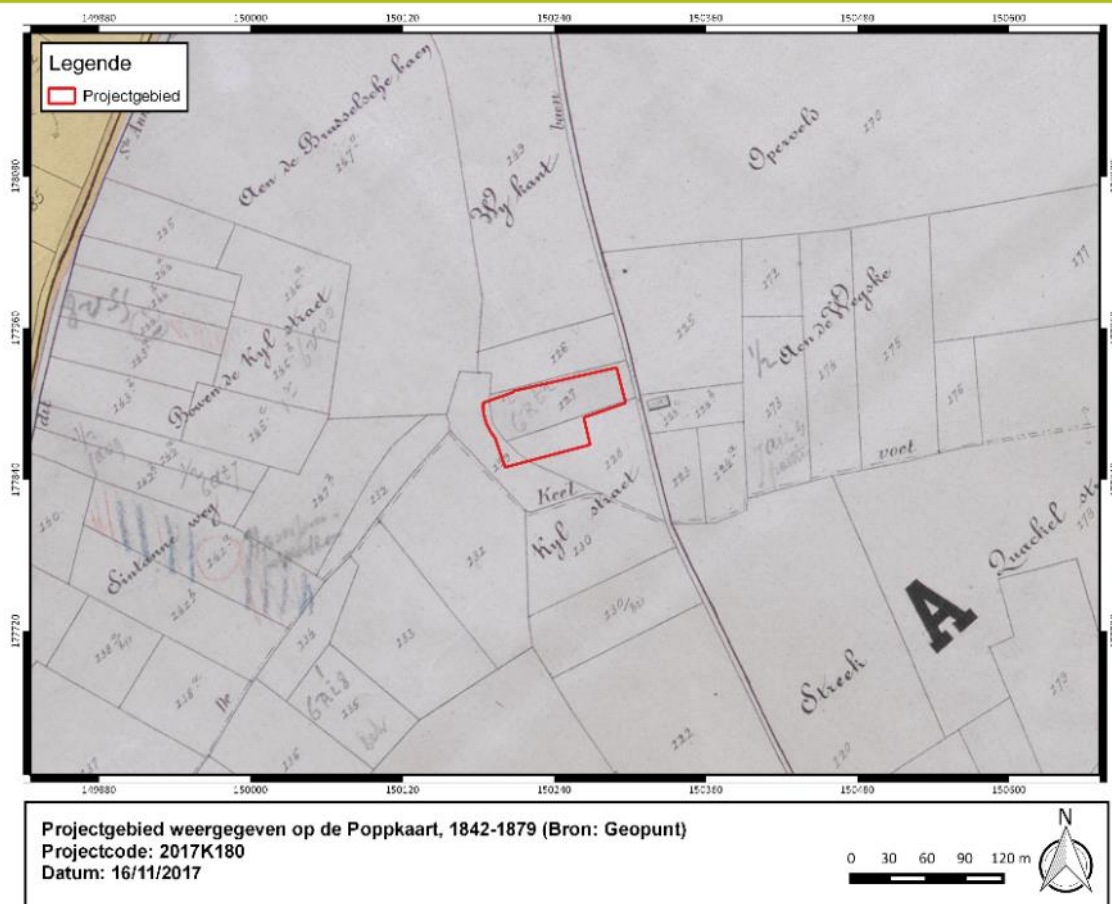
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Villaretkaart, 1745-1748 (Bron: Geopunt).

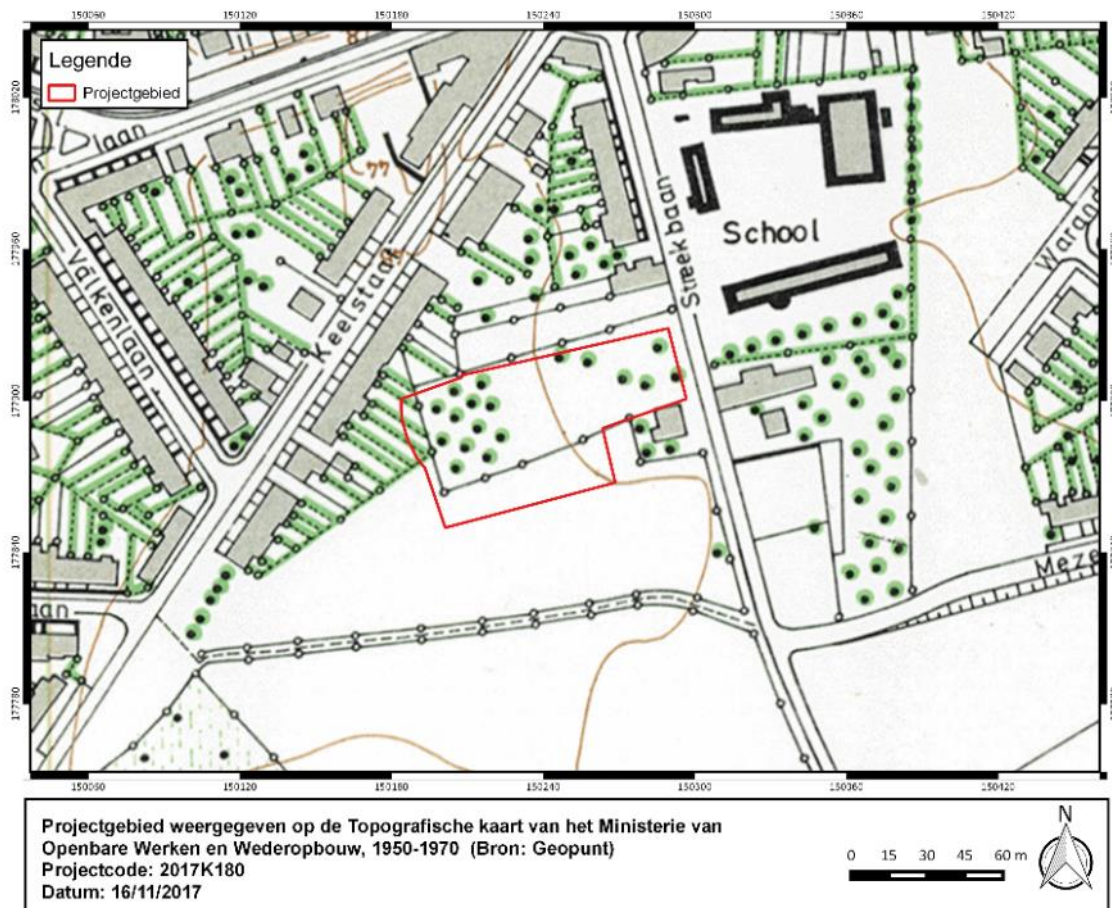
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca.1840 (Bron: Geopunt).

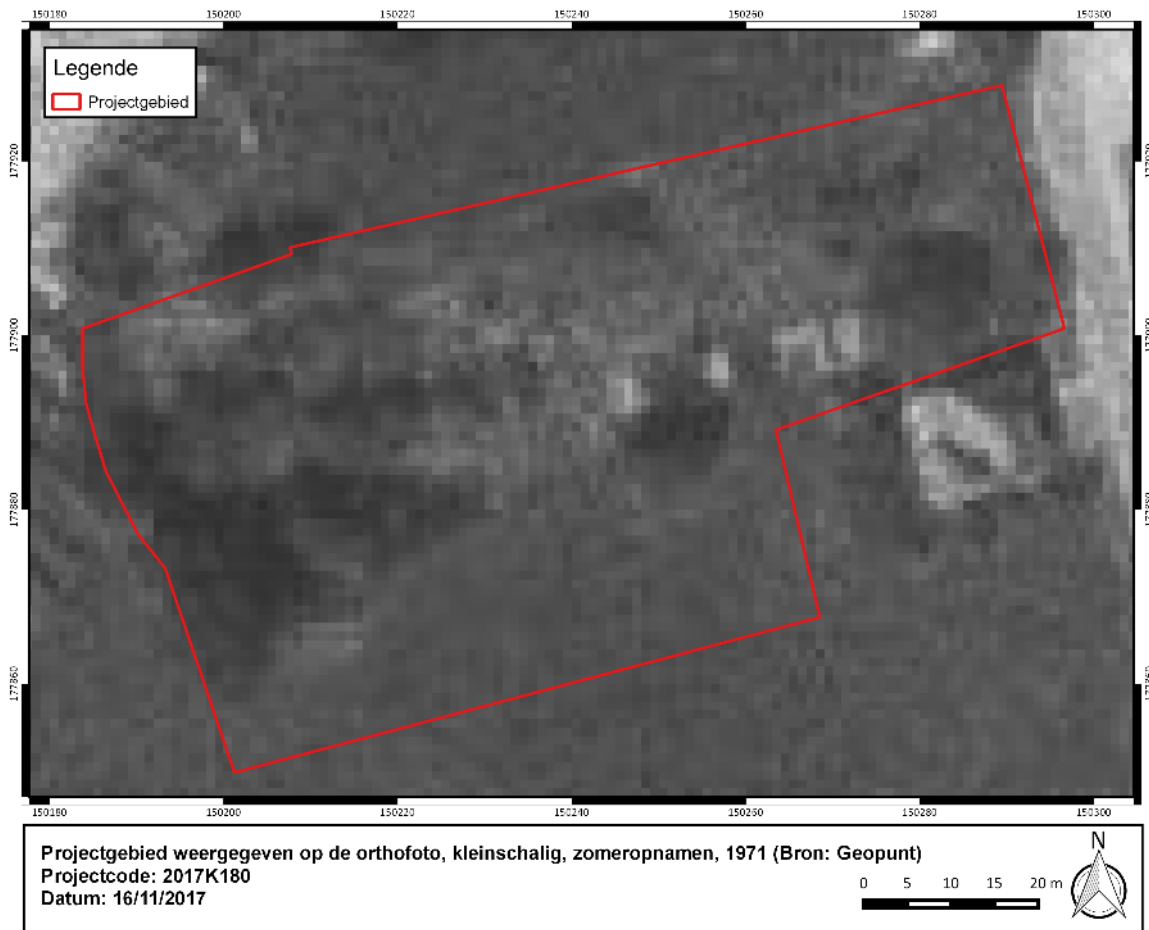
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

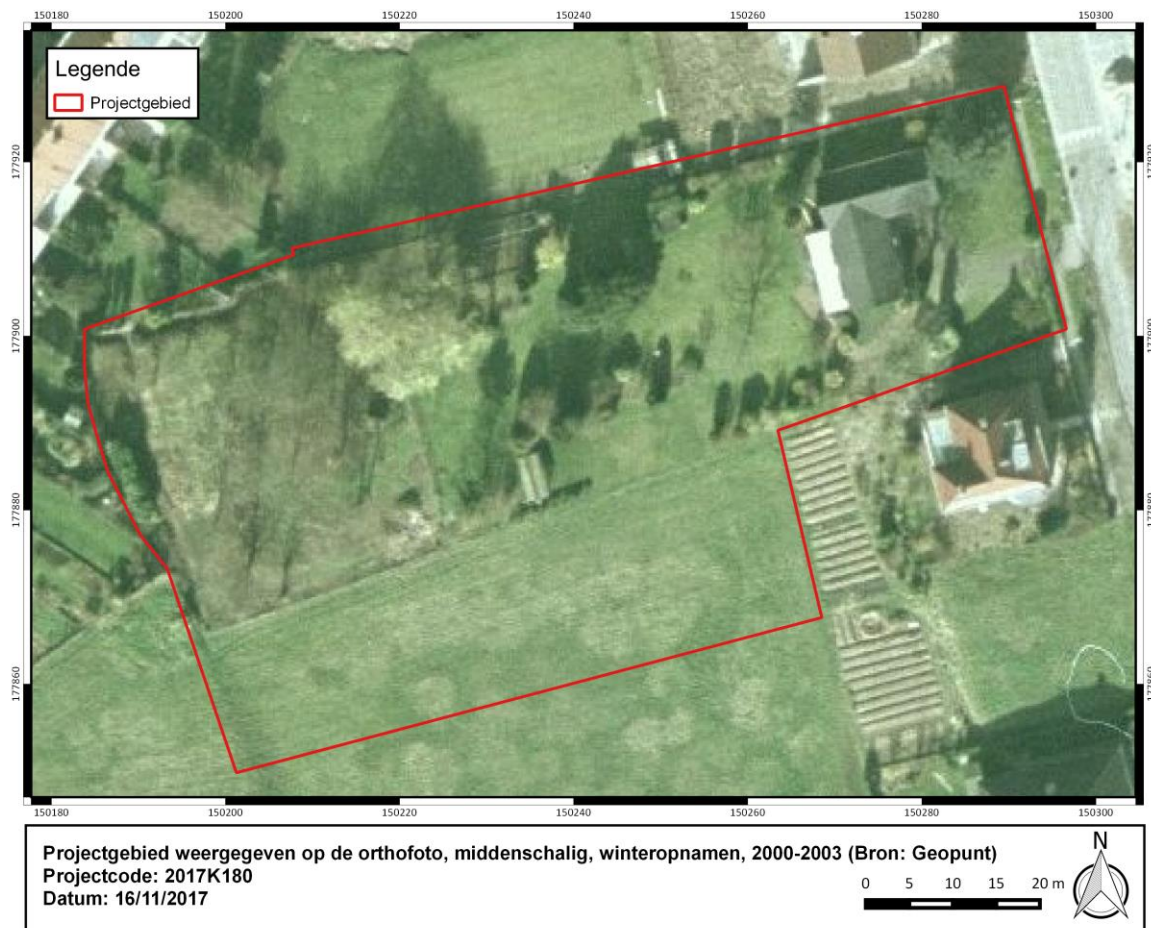
De orthofoto-sequentie toont een beperkte evolutie in het bodemgebruik binnen de contouren van het plangebied gedurende de laatste decennia. Thans situeert zich een bouwvolume in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein. Het betreft een eenlagig, L-vormig gebouw met bijhorende inrijlaan en koer (in klinkers). De voortuin bestaat uit grasland met vegetatieve zones. Het overgrote deel van het onderzoeksterrein bestaat uit tuingebied/grasland met verspreide vegetatie in de vorm van bomen en struiken. De dichtste vegetatie situeert zich in het westelijk deel van het plangebied. Het zuidelijk deel van het onderzoeksterrein is integraal in gebruik als grasland.

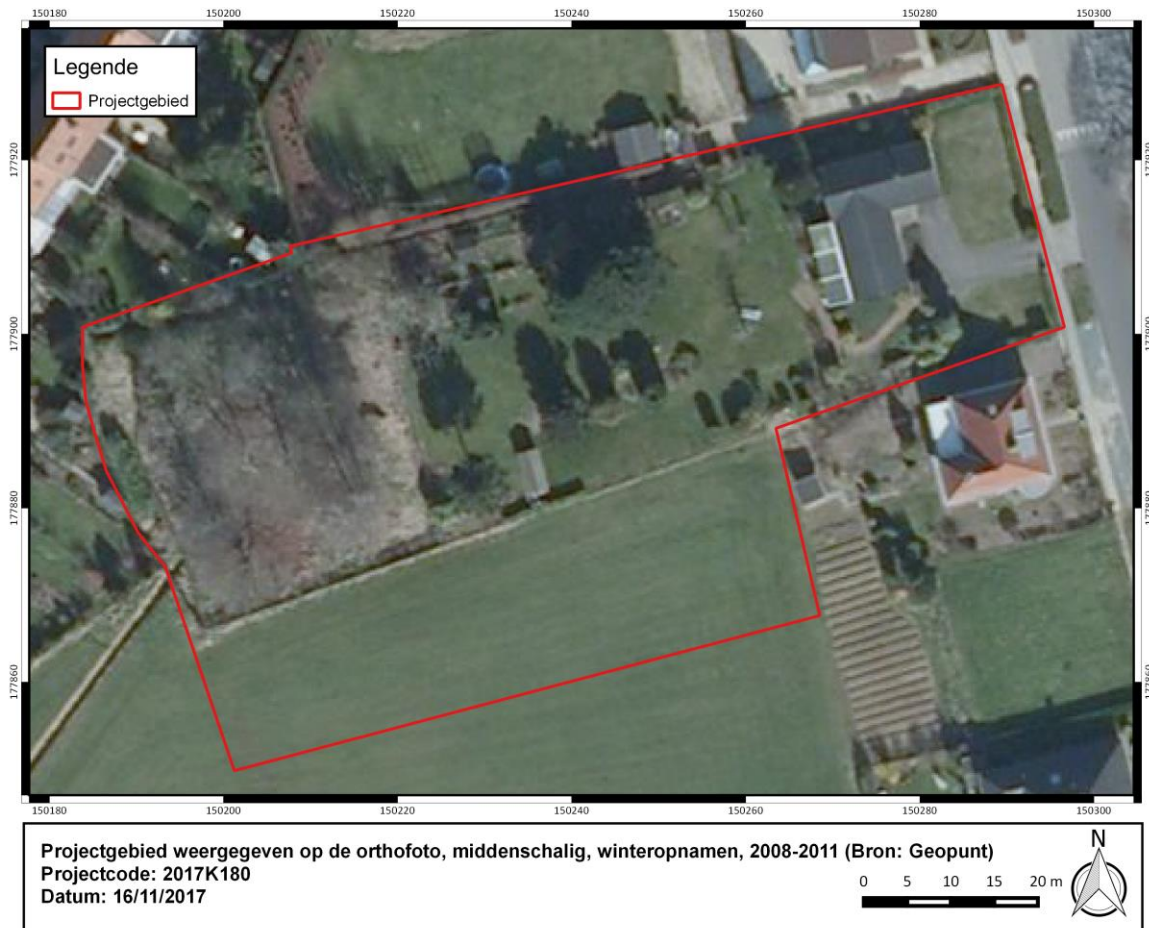
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

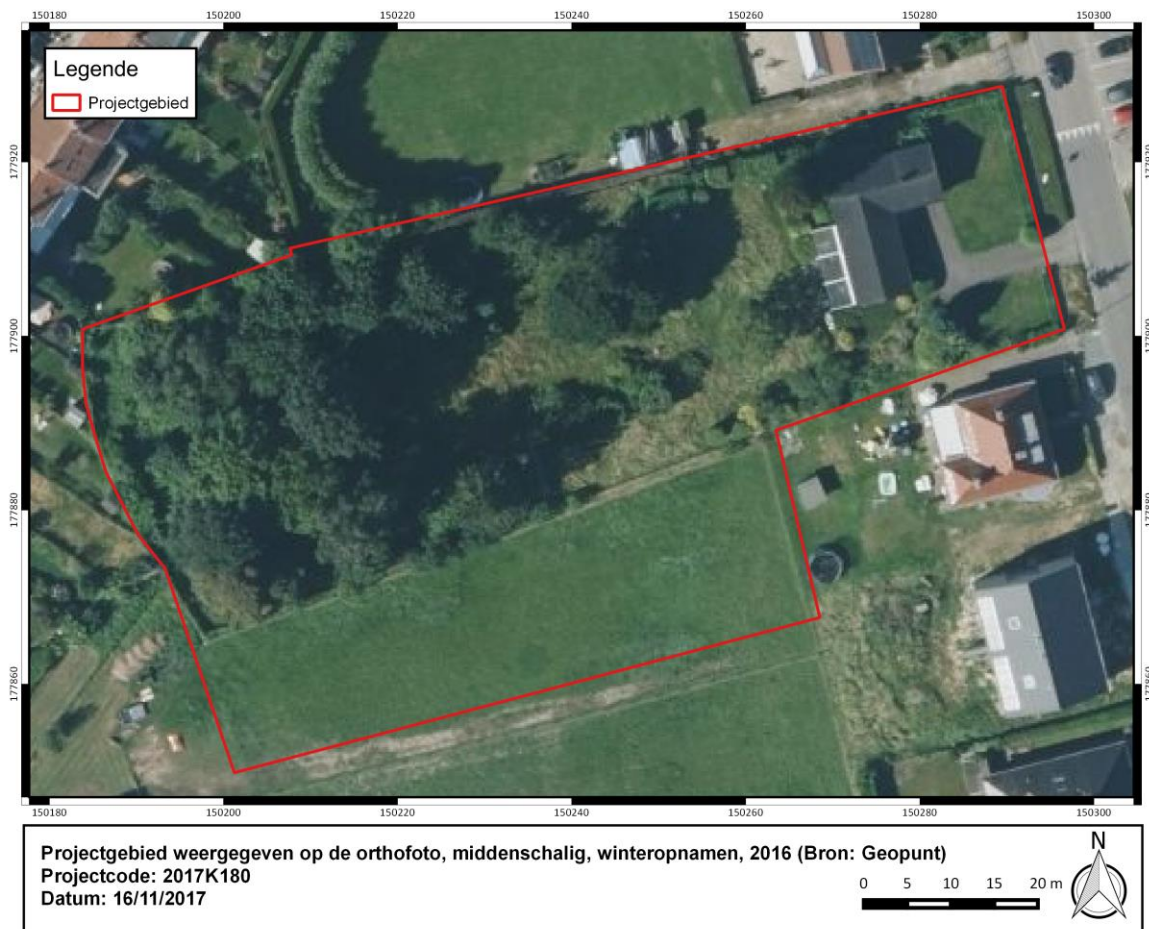
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

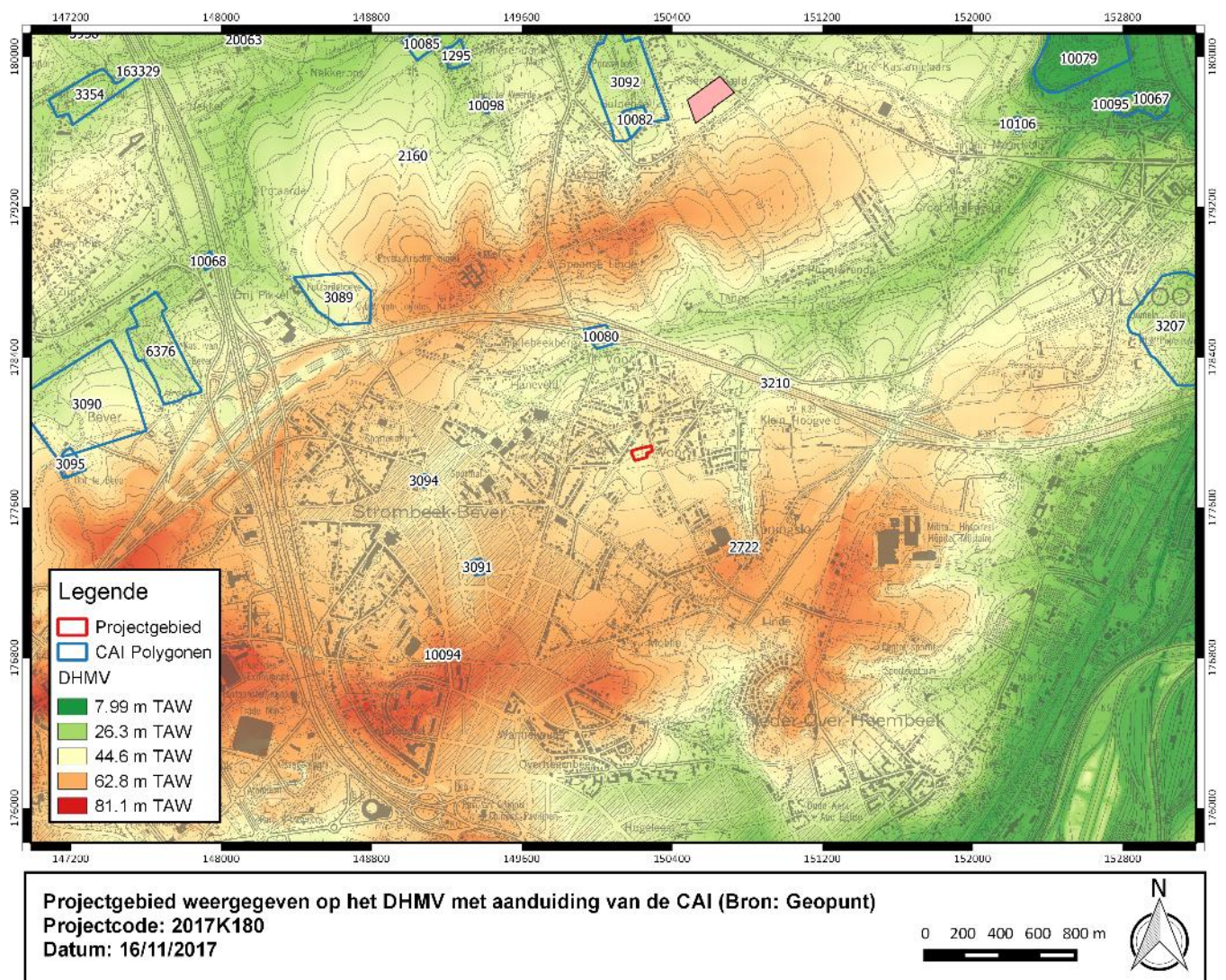

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruime omgeving zijn gekende waarden schaars. Naar alle waarschijnlijkheid weerspiegelt deze situatie een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit. Luchtfotografische prospectie bracht indicatoren aan het licht voor menselijke aanwezigheid in de metaaltijden (CAI 2160 & 3210). Ook kan, op basis van vondstmateriaal gerecupereerd bij veldprospecties, een menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode vermoed worden in de streek. Hoe schaars de gekende vindplaatsen ook zijn, de hoger gelegen, zeer vruchtbare leemgronden moeten een aanzienlijke aantrekkingskracht gehad hebben op landbouwgemeenschappen in het verleden.

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
1295	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
2160	Luchtfotografie; NK: 15 meter Bronstijd: grafheuvel, ca. 50 meter diameter
2722	Indicator cartografie; NK: 250 meter Nieuwe tijd: versterkt kasteel
3089	Toevalsvondst; NK: 250 meter Romeinse tijd: tegulae en imbrexfragmenten – stuk maalsteen
3090	Veldprospectie; NK: 250 meter Romeinse tijd: Romeinse dakpannen en terra sigillata - de vondsten zijn verspreid over 1 ha.
3091	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^{de} eeuw: site met gracht
3092	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: versterkt kasteel
3094	Toevalsvondst (1869); NK: 15 meter Romeinse tijd: bij het afbreken van de kerk werden in de funderingen onder het koor tegulaestukken gevonden. Volle middeleeuwen: kerk - vlakgraf
3095	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: hoeve
3207	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: hoeve
3210	Indicator; NK: 250 meter Late Ijzertijd: vluchtborg
3354	Bouwarcheologie, Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: ringwal - middeleeuws waterslot, leengoed der hertogen van Brabant, waarvan de geschiedenis opklimt tot de 12de eeuw.
6376	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
10067	Indicator cartografie; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: kerk

CAI nummer	Omschrijving
10068	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: molen
10079	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
10080	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: hoeve
10082	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^{de} eeuw: hoeve
10085	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: hoeve
10094	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18 ^{de} eeuw: molen
10095	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: molen
10098	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: hoeve
10106	Indicator cartografie; NK: 250 meter Late middeleeuwen: lazerij
20063	Indicator cartografie; NK: 150 meter 16 ^{de} eeuw: watermolen
163329	Indicator cartografie; NK: 15 meter 18 ^{de} eeuw: kapel

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Streekbaan 158 te Vilvoorde. Het plangebied is ca. 0,5ha groot en is momenteel in gebruik als tuinzone en weiland. Tegen de oostelijke grens van het plangebied is een woning aanwezig, deze wordt in het kader van de geplande ontwikkeling gesloopt.

Landschappelijk gezien is het terrein gelegen in de leemstreek, op de noordelijke flank van een getuigenheuvel. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het Weichseliaan. Het sediment bestaat uit leem. De bodemkaart geeft aan dat op het grootste deel van het terrein colluvium aanwezig is. Dit impliceert dat de verticale stratigrafie op het plangebied mogelijk minder éénduidig is. De eigenlijke bodemopbouw en de archeologische implicaties ervan zullen onderzocht dienen te worden door middel van een landschappelijk bodemonderzoek.

Cartografische bronnen wijzen op een ruraal karakter van de omgeving. De kaart van Ferraris geeft aan dat het terrein eind 18e eeuw in gebruik is als akker. Verspreid in de omgeving worden alleenstaande hoeves en bewoningskernen afgebeeld. De sequentie van recent orthofoto's toont duidelijk dat het terrein de voorbije decennia, tot op de dag van vandaag, een residentiële functie heeft gehad.

Op het plangebied of de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruime omgeving zijn gekende waarden schaars. Naar alle waarschijnlijkheid weerspiegelt deze situatie een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit. Luchtfotografische prospectie bracht indicatoren aan het licht voor menselijke aanwezigheid in de metaaltijden (CAI 2160 & 3210). Ook kan, op basis van vondstmateriaal gerecupereerd bij veldprospecties, een menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode vermoed worden in de streek. Hoe schaars de gekende vindplaatsen ook zijn, de hoger gelegen, zeer vruchtbare leemgronden moeten een aanzienlijke aantrekkingskracht gehad hebben op landbouwgemeenschappen in het verleden.

Concreet is er, op basis van landschappelijke factoren, een aanzienlijke trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit sporenarcheologie, waarbij aanwezige resten zichtbaar zijn onder de bouwvoor en/of colluviumpakket. De meest geschikte onderzoeksstrategie is een landschappelijk bodemonderzoek gevolgd door een proefsleuvenonderzoek.

1.4.1.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

De bureaustudie heeft geen argumenten aan het licht gebracht waardoor uitgegaan kan worden van een verstoord bodemarchief. Mogelijk heeft de bebouwing een impact gehad op de ondergrond, dit dient echter geëvalueerd te worden tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017K180
Onderwerp	Vilvoorde Streekbaan 158
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	4
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Google Streetview
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2010

Plannummer	5
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Verkavelingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Villaretkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1745-1748

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferrariskaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ministeriekaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1950-1970

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	24
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/11/2017